

İmdat Avşar: Qarabağ Azərbaycanın Türk dünyasına bəxş etdiyi bir inci kimi türkdilli şair və yazıçıların könlündə taxt quracaq...

Cana yaxın dost görüşləri ilə daha özəl, daha gözəldir səfərlər. İstanbul səfərimizi də gözəlləşdirən amillərdən biri məhz bu cür dost görüşlərimiz oldu. Türk Ədəbiyyatı Vəqfini ziyarətətimiz zamanı vəqfin başqan köməkçisi, “Türk ədəbiyyatı” dərgisinin baş redaktoru, türkiyəli yazıçı, tərcüməçi, Azərbaycan ədəbiyyatının dostu və təbliğatçısı İmdat Avşarın otağına girərkən sanki Azərbaycanda- Bakıda imişəm kimi doğma bir aura ilə qarşılaşdıq. Azərbaycanımızın üçrəngli bayrağı, Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən Səməd Vurğunun, Bəxtiyar Vahabzadənin fotoları, fərqli-fərqli yazıçı və şairlərimizin kitabları, jurnallarımız otağı bəzəməklə yanaşı, mübhəm duyğular oyadırdı. İmdat Avşarın Azərbaycan sevgisini bildirmə belə, təəccüblənməmək mümkün olmur. Təəccübümü görəndə həmsöhbətim açıqlamasını da gecikdirmir:

- Azərbaycan və Azərbaycan ədəbiyyatı hər zaman bizimdir...

Elə müsahibəmizə də bu “qapıdan” giriş edirik:

- Bildiyim qədər ilə, siz də yaxın günlərdə dönmüsünüz oradan...

- Azərbaycana son gəlişimiz ənənəvi Vaqif Poeziya Günləri ilə əlaqədar idi. Azərbaycan Mədəniyyət Nazirliyi və Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin təşkilatçılığı ilə iyulun 11-14-də Şuşada Vaqif Poeziya Günləri keçirilməli idi. Biz də biletimizi ona uyğun olaraq almışdıq. Türk dünyasından çox önəmli şəxsiyyətlər vardı. Ancaq təəssüf ki, Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən tədbir təxirə salındı. Bizim də biletlərimizi dəyişmək mümkün olmadığından getdik. Sağ olsunlar, Xalq yazıçısı Anarın başçılığı ilə Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin rəhbərliyi bizi- Türk dünyasından gələn yeddi nəfər ədəbiyyatçıyı özəl olaraq Şuşaya apardı. Bizim üçün gözlənilməz və çox gözəl bir hadisə idi. Cəmi 10-12 nəfərlik bir heyətlə Şuşaya səfər etdik. Əvvəl bir dəfə də getmişdim- Natəvan günlərinə qatılmışdım. Amma onda adam çox olduğundan könlümcə gözə bilməmişdim. Bu dəfə isə Qarabağı, Şuşanı daha dərinləndirən hiss etmək şansımız oldu. Cıdır düzünü, İsa bulağını, muzeyləri, Vaqif

məqbərəsini - Şuşada gəzələcək bütün yerləri gözdük. Orada əsas diqqətimi çəkən dağıdılmış şəhərlərin Azərbaycan dövləti tərəfindən bərpası idi. Bu cür sürətlə və əhatəli şəkildə aparılan bərpa işləri bizi çox qürurlandırdı. Qarabağ hazırda Azərbaycan tərəfindən yenidən dirildilən və Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı olmağa layiq bir məmləkətə çevrilir. Əlbəttə, təbiətin bəxş etdiyi, hər zaman Azərbaycan ədəbiyyatından oxuduğumuz, tanıdığımız təbii möcüzələri də görmək bir başqa zövq idi. Xüsusən, Turşsu diqqətimizi çəkdi. Onun tarixini bizə danışdılar. Keçmişdə Turşsu yerin altından fontan vurub çıxarmış. İndi isə ritmik zaman aralığında su gəlir. Biz orada olarkən Qarabağa yenidən qayıdan, köç edən ailələr vardı. Onlarla birlikdə Turşsunun gəlməyini gözlədik. 15-20 dəqiqəyə gələr dedilər və dedikləri kimi də oldu. O suyun axışını izlədik. Onun şəfalı mənbəyinə qədər gedib çıxdıq, ovucalayıb içdik.

Orada Şuşaya geri dönmə insanları gözəlindən xoşbəxtliklərini oxumaq mənim üçün əvəzənilməz bir duyğu idi. İnşallah, bunların hamısını xatirələrimdə yazacağam. Keçmişdə dostlarımız oralardan kədərlə, həsrətlə bəhs edirdilər, oralara getmək ən böyük arzuları, xəyalları idi. İndi isə azad edilmiş torpaqlara gedən, orada özünə həyat quran, bundan sonrakı ömrünü orada yaşamağa qərar verən insanlarla tanış olmaq məni də çox sevindirdi.

Bir nüansı da xüsusən vurğulamaq istəyirəm. Şuşaya gedərkən Füzulinin içərilərinə qədər gedib çıxdıq. Vəhşiliyin bu qədər məni çox təəccübləndirdi, təəssüfləndirdi. Füzuli deyilən bir şəhər, qəsəbə tamamilə yerlə - yeksan edilib, yoxa çıxarılıb. Ağdamda, Cəbrayıl, digər yerlərdə də bənzər durumlardır. Amma Füzuliyə ayrıca divan tutulub sanki. Bir insanla, bir xalqla, bir dövlətlə düşmənliliyin ola bilər, onu qətl edərsən, əsir alarsan, sürgün edərsən, bu da vəhşilikdir, insanlığa ziddir, amma təbiəti qətl etməkdir? Tarixi əsərlər sənə nə kimi nüfəslik edə bilər ki, onu o cür qətl etməsən, yerlə yeksan etməsən? Bu, erməni vəhşətinin ən böyük nümunəsi idi. Biz orada olarkən bir tərəfdə yenidən qurulan, abad-

laşdırılan şəhəri, bir tərəfdə isə yandırılmış, yox edilmiş şəhəri gördük.

Çox sevincli haldır ki, Türk dünyası gedərək birləşir. Biz bunun nümunəsini Füzulidə də gördük. Məsələn, Özbəkistan orada Uluğbəy adına tam orta məktəb, Qazaxıstan böyük uşaq yaradıcılıq mərkəzi inşa edir. Şuşada bu il Türk dünyasının ortaq universiteti olan Qarabağ Universiteti tədrisə başlayacaq. Bütün bunlar çox gözəldir. Buraların bir türk torpağı olduğunun, Azərbaycanın məxsus olduğunun sübutudur. Yandırılmış şəhərin üzərində yeni və müasir şəhər inşa edən güclü, qüdrətli Azərbaycan dövləti və ona dəstək olan Türk dövlətləri var. Əminəm ki, çox qısa zamanda Qarabağ Azərbaycanın Türk dünyasına bəxş etdiyi bir inci kimi türkdilli şair və yazıçıların könlündə taxt quracaq, əsərlərinin mövzusunə çevriləcək.

- Bildiyiniz kimi, Qarabağın müxtəlif bölgələrində, azad edilmiş şəhərlərimizdə kitabxanalar da yaradılır və kitabbağışlama kompaniyaları keçirilir. Türk Ədəbiyyatı Vəqfi və şəxsən siz belə bir kampaniyalarda iştirak etdinizmi, edəcəksinizmi?

- Müharibədən dərhal sonra belə bir kampaniya başlandı, amma Azərbaycan dövləti haqlı olaraq bunu təxirə saldı. Çünki hələ şəhərlər bərpa edilməmiş, kitabxanalar yaradılmamışkən minlərlə, milyonlarla kitabları yığıb aparmağın bir mənası yox idi. Amma Türk Ədəbiyyatı Vəqfi olaraq biz hər zaman belə bir kampaniyalarda iştirak etməyə hazırıq, həvəslilik. Bizim 500-dən çox nəşrimiz var ki, biz onlarla bir böyük kitabxananın kitab ehtiyacını təmin edə bilərik. Türk Ədəbiyyatı Vəqfi Türk dünyasının çox önəmli mərkəzlərindən biridir. Biz Azərbaycan ədəbiyyatına hər zaman önəm vermişik. Hətta sovet dövründə Türkiyədə Azərbaycan ədəbiyyatının ilk nümunələri məhz bizim dərgimizin səhifələrində yayımlanıb. Bəxtiyar Vahabzadə, Nəbi Xəzrinin şeirləri onlardandır. 1986-cı ildə Bəxtiyar Vahabzadənin kitabı Türk Ədəbiyyatı Vəqfi tərəfindən çap olunmuşdu. Yəni biz hər zaman Azərbaycanın, Azərbaycan ədəbiyyatının yanındaydıq. Elə sizin vasitənlə Azərbaycan

Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyinə də müraciət edirik ki, işğaldan azad olunmuş torpaqlarda kitabxanaların yaradılması və zənginləşdirilməsi yönündə keçiriləcək bütün kampaniyalara öz kitablarımızla dəstək verməyə hazırıq.

- “Türk ədəbiyyatı” dərgisinin hansısa sayının sırf Qarabağın şair və yazıçılarına, Qarabağ ədəbiyyatına həsr olunması kimi bir layihəniiz ola bilərmi?

- Biz “Türk ədəbiyyatı” dərgisində hər zaman Qarabağa, qarabağlı şair və yazıçılara yer veririk. Məsələn, “Qarabağdan doğan Günəş və Ay. Xurşidbanu Natəvan. Fatma xanım Kəminə” ki-

tabını, eləcə də “Qarabağ hekayələri” kitabını çap etmişik. Şuşa Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan olunarkən biz “Türk ədəbiyyatı” dərgisinin 2023-cü il dekabr sayını Şuşa özəl sayı etdik. 2024-cü ilin may ayında isə Şah İsmayıl Xətəinin 500 illik yubileyi münasibəti ilə Şah İsmayıl Xətəiyə özəl say çap etdik. Yəni qısacası, “Türk ədəbiyyatı” dərgisi Azərbaycansız, Qarabağsız olmaz. Mütəlak ki, həm keçmiş, həm də indiki dövr qarabağlı şair və yazıçıların əsərlərini dərgimizdə yayımlayırıq, yayımlamağa da davam edəcəyik.